

WE TELL STORIES

An Anthology

STORY II – we hear same

David Bernstein & Robert Snyderman

WORDS AS OBJECTS,

OBJECTS AS WORDS

The book Genesis tells about the twin brothers Esau and Jacob. Esau is the firstborn of the two and therefore has the right to the inheritance of his father, Isaac. Jacob is interested in these rights of Esau; he wants to take over the wealth of his father. When Isaac is blind and dying, Jacob acts like he is Esau, receiving the blessing for the inheritance in Esau's place. Jacob steals Esau's 'identity' and receives the blessing in Esau's place.

The biblical names of the twins are mentioned in the exhibition *we hear same* established through the collaboration between the artist David Bernstein and poet Robert Snyderman. *we hear same* is a part of the exhibition series *We tell stories*. The exhibitions are in and around DE KIJKDOOS, a window gallery that is situated on the outside of a flat in the former Jewish neighbourhood of Amsterdam.

The work is presented in two rows of six relatively empty-looking windows. Two windows are fully empty, the remaining ten are varied with objects or without objects and eight of the windows display an A5 sheet with some typed lines of text by Snyderman on it. In one of the windows there are two wine bottles connected with a cork, one bottle is upside down and attached to the other through the cork. Under this window is the text, '3. *Yacov-Esau*'. A good example of the metaphoric that is interwoven throughout the entire exhibition.

Perhaps in this case I should speak of 'constellation' instead of exhibition. Because of the temporary aspect of performance art, the exhibition carries a complex character that can't be overlooked all at once.

At the opening, a story is told by Jurgis Paškevičius, wine glasses and bottles are given to the public, there is a cheer on the roof, and on the other side of the street – behind a monument designed in 1947 that carries the text in Dutch, *To the protectors of the Dutch Jews in the years of occupation* - there's a listening to an audio clip by Ray Ray Mitrano that first has to be dug up from the ground. The metaphorical play is plentiful, from the stool where the storyteller sits on, to the cheers on the roof. A comparison with earlier times - stories that went from mouth to mouth and ceremonies/traditions in an even higher esteem than today - is not farfetched, rather, it's already visible at the beginning of the performance. The speaker sits on a stage on a type of seat that acts more like a stool than a chair because the two rear legs of the chair are mounted at the upper end of the back seat. Because of this strange construction, the chair still has its function but in an inefficient way and it marks the aesthetic aspects of the object more. For the story, the public must stand closely and listen carefully, which creates a bond between the people that is further implemented at the cheers.

After climbing the stairs – the public follows with the glasses and bottles of wine – we reach the roof. There is a toast by standing in a circle, holding your left hand on

the head of the person to the right of you and with your right hand giving the person to the left of you a sip of wine. After a few sips of wine, which you received from the person to your right, there is a positive atmosphere because of the succeeded complex cheer. Performance art often creates a distance, a distance between the performer and the audience, but during the opening of *we hear same*, this is not the case, the distance is actually smaller and the performers are more like *storytellers*. The public is speaking to each other while moving from one location to another around De Kijkdoos, still nobody seems to be surprised by the tour Bernstein is taking us on. Like a master of ceremonies, he takes us into three different gestures, the public lets the gestures happen, but still the character of the group changes. or rather, a character of the group arises.

The two themes in which the exhibition can be divided are that of the *self* (identity) and that of the *things* to which man gives meaning. How these two themes flow in and out of our everyday life (for us in a very obvious way), is transmitted in the 'constellation' of objects, ceremonies, words, and movements that have arisen from the collaboration between Bernstein and Snyderman. In the theory of psychoanalyst Donald Winnicott, these themes are indicated; Bernstein names Winnicott in his artist statement.

According to Winnicott, each person has a *private space* (the mental space inside) and a *public space*, outside ourselves. Then there is also a *transitional space*, the place where we connect: this place is not purely inside or outside; it's more like an *in-between space*. Winnicott argues that this space is the place for play and creativity - where teaching and learning happens, where culture or love can grow and art is made. The transitional space connects inner and outer world, but also other contradictions can coexist in this space and not knowing can rely on tolerance.

Winnicott's ideas about transitional space have arisen as a result of his observations on children and babies. In the first months, from the perspective of the baby, mother and child are one. Then comes a slow realization of the *self*. In this gradual process Winnicott noticed that the baby uses some kind of development space, an *intermediate state* in which the baby is "experimenting" with the being one and not being one with the mother. *Spatula game* is an example of this; the baby picks up a spatula from the table and plays with it. At one point, the baby is still, without moving the spatula; he takes some time slowing down. Then suddenly the spatula becomes 'something', maybe an airplane, moved to and fro by the enthusiastic baby. This moment of doubt, where the baby had the time to be in his own world, undisturbed and without interpretation from the outside to the meaning of the object, is important for Winnicott. It's an investment in the meaning of the object, and without the time and space for this 'moment of doubt', the object remains an alien object from the adult world. In Bernstein's work, this moment of doubt is an important strategy, and the public, when looking carefully can also experience this moment.

He himself calls this moment of doubt *thinging*, a reciprocal process of thinking, making things, thinking through things, and seeing things differently through thought. Bernstein works with objects as if they are words and with words as if they are objects. He removes functions, extends them, rotates them, pulls them out, until a whole is created in which stories are written and rewritten in the head while watching the work. The things as well as the boundaries between the other and ourselves are questioned. As Winnicott indicates, *what am I and where do I end and blend in with someone else?* The collaboration between Bernstein and Snyderman is an additional confirmation of this boundary. Working together is a common practice for Bernstein, for example in his *Studio Conversations* of 2011, where he works with different people, often in a duo, experimenting with things, words and space

without an audience. A shared transitional space emerges in which rules and structures are revealed depending on the character of the relationship.

The *Studio Conversations* and other works of Bernstein, like *Shit Job* from 2010 - in which he walks with a construction of steel with ten toilet paper rolls trailing behind him across a lawn and then cleans it up and repeats the happening - all carry a ceremonial aspect in them. The reference to Bible stories is however specific for the exhibition *we hear same*, where the context of the work, the former Jewish neighbourhood, plays an important role.

The reference to the story of Jacob and Esau in which an 'identity' exchange takes place is not only in the poem but also provides guidance for the performance. The story goes further than described in the introduction, Jacob (sometimes called Israel) receives many sons, including Joseph. Joseph is the father of two sons, Ephraim and Manasseh, who are blessed by Jacob. Normally the right hand should be on the head of the oldest child, hence Joseph places his eldest, Manasseh, on the right of Jacob, but Jacob crosses his arms so his right hand blesses Ephraim, the younger. Ephraim and Manasseh are told to be the first sons without arguing about the right of the firstborn.

The blessing of the children is a Jewish tradition that is still topical, the hands of the parents are put on the children's heads and the phrase 'May God make you like Ephraim and Manasseh' is pronounced. In the case of Jacob who blesses his grandsons or in the case of the cheers on the roof, the arms crossed. We cheer, but do not drink from our own glass, instead of we drink of our neighbor's glass. Quoted from the flyer of the exhibition: *Brothers, twins, children, parents, I come from you and we are together ... we stand side by side and raise our glasses for a toast, though my glass is not the same as yours.*

Where Bible stories explain and give context to stories, here *thinging* (or Winnicott's moment of doubt used by Bernstein) cares for an openness, that we have to give meaning to ourselves. This makes a fascinating exhibition with multiple layers, including a psychological, historical and religious layer, rich in references and interpretations which activate our personal story-archive. For Bernstein there is also a possibility to take the objects, ceremonies, words and movements separately. Many of the works by themselves would certainly not be less in an even deeper study on image, object and meaning. Bernstein drilled a well with the exhibition *we hear same* that is not so easily to deplete.

Eveline Nieuwveld

WE TELL STORIES

An Anthology

STORY II – we hear same

David Bernstein & Robert Snyderman

WOORDEN ALS OBJECTEN ,

OBJECTEN ALS WOORDEN

De bijbelse namen van de tweelingbroers worden genoemd in de tentoonstelling *we hear same* die in de samenwerking tussen de kunstenaar David Bernstein en dichter Robert Snyderman tot stand is gekomen. *we hear same* maakt deel uit van een serie van tentoonstelling onder de naam *We Tell Stories*. De tentoonstellingen spelen zich af in en rond DE KIJKDOOS, een vitrine galerie gesitueerd aan de buitenkant van een flat in de vroegere Jodenbuurt van Amsterdam.

Het werk is gepresenteerd in twee rijen boven elkaar van zes betrekkelijk leeg ogende vitrines. Twee van de vitrines zijn volledig leeg, in de overige tien staan afwisselend wel of geen voorwerpen en op het raam hangt bij acht van de etalages een A5 velletje met een aantal getypte regels tekst van Snyderman. In een van de vitrines staat een wijnfles met een kurk erin waar ondersteboven nog een wijnfles aan vast zit en onder deze etalage hangt de tekst, '3 *Esau-Yacov*'. Een mooi voorbeeld van de beeldspraak – of eigenlijk de antoniem van beeldspraak, *spraakbeeld* – die door de gehele tentoonstelling verweven zit.

Misschien spreekt men in het geval van *we hear same* eerder van een 'constellation' dan van een tentoonstelling? Vanwege het tijdelijke aspect dat de performances uitgevoerd tijdens de opening in zich dragen krijgt de tentoonstelling een complex karakter dat niet in een keer te overzien is.

Tijdens de opening wordt er een verhaal verteld door Jurgis Paškevičius , wijnglazen en flessen uit de vitrines uitgedeeld onder het publiek, geproost op het dakterras en aan de overkant van de straat – achter een monument ontworpen in 1947 dat de tekst *Aan de beschermers der Nederlandse Joden in de bezettingsjaren* draagt - geluisterd naar een audio-fragment van Ray Ray Mitrano dat eerst opgegraven wordt. De *spraakbeeld* is volop aanwezig, van de kruk waar de verteller op zit tot de proost op het dak. Een vergelijking met vroegere tijden – waarbij verhalen van mond tot mond gingen en ceremonies en tradities in een nog hoger aanzien stonden dan tegenwoordig – is geen vergezochte, eerder een die bij het begin van de performance al opvalt. De spreker zit op een podium op een soort stoel die meer fungeert als krukje omdat de achterste twee poten van de stoel gemonteerd zijn aan het bovenste eind van de rugleuning. Hierdoor heeft de stoel nog wel zijn functie maar dan op een on-efficiënte manier en vallen de esthetische aspecten van het object meer op. Voor het verhaal moet het publiek dichtbij gaan staan en zijn oren spitzen om alles mee te krijgen, wat een soort verbondenheid veroorzaakt die in de proost nog verder doorgevoerd wordt.

Na een lange rits trappen opgeklommen te zijn – het publiek volgt met de glazen en de flessen – komen we aan op het dakterras. Er wordt geproost door in een kring te gaan staan, de linkerhand op het hoofd van de persoon rechts naast je te plaatsen en met de rechterhand een glas met wijn naar de mond van de persoon links naast je te

brengen. Na een aantal slokken van de persoon rechts naast je gekregen te hebben en aan je linkerbuurman gegeven te hebben, heerst er een positieve sfeer over dat de complexe proost gelukt is. Performance kunst werkt vaak afstandelijk, er ontstaat een afstand tussen de uitvoerder van de performance en het publiek, tijdens de opening van *we hear same* is dit niet het geval, de afstand is kleiner en de *performers* zijn eerder *storytellers*. Het publiek is onderling in gesprek tijdens het verplaatsen van de ene naar de andere locatie rondom de Kijkdoos, toch lijkt niemand verbaast door de tour waar Bernstein ons op mee neemt. Als een ceremoniemeester neemt hij ons mee in de drie verschillende gebaren, het publiek ondergaat de gebaren gelaten, maar toch verandert het karakter van de groep. Of beter gezegd er ontstaat een ‘karakter’ van de groep.

De twee thema's waarin de tentoonstelling onder te verdelen is – die van het *eigen Ik* (identiteit) en die van *de dingen* waaraan de mens betekenissen geeft – maar ook hoe deze thema's in en uit elkaar vloeien in het dagelijks leven op een voor ons vanzelfsprekende manier, wordt ter hand gesteld in de ‘constellation’ van objecten, ceremonies, woorden en bewegingen ontstaan uit de samenwerking tussen Snyderman en Bernstein. In de theorie van psycho-analyticus Donald Winnicott komen deze thema's samen, Bernstein noemt Winnicott dan ook in zijn artist statement.

Volgens Winnicott heeft iedereen een *private space*, een mentale plek van binnen, en een *public space*, die buiten onszelf ligt. Dan is er ook nog een *transitional space*, de plek waar we ontmoeten: deze plek is niet puur van binnen of van buiten, meer een soort ‘inbetween space’. Winnicott stelt dat deze plek de plek voor spelen en creativiteit is – daar waar lesgeven en leren gebeurt, waar cultuur ontstaat, liefde kan groeien en kunst gemaakt wordt. De transitional space verbindt binnen- en buitenwereld, maar ook andere contradicties kunnen in deze ruimte naast elkaar leven en het niet-weten kan op tolerantie rekenen.

Winnicott’s gedachten over transitional space zijn ontstaan naar aanleiding van zijn observaties op kinderen en baby's. In de eerste maanden zijn, vanuit het perspectief van de baby, moeder en kind één. Dan komt er een langzaam daged besef van een eigen Ik. In dit geleidelijke proces merkte Winnicott dat de baby gebruik maakt van een soort ontwikkelruimte, een *intermediate state*, waarin de baby “experimenteert” met het éénzijn en het niet-éénzijn met de moeder. *Spatula game* is hier een voorbeeld van, de baby pakt een spatel van tafel en speelt ermee. Op een gegeven moment houdt de baby de spatel stil zonder te bewegen, waarvoor hij de tijd neemt. Dan opeens wordt de spatel ‘iets’, wellicht een vliegtuig, heen en weer bewogen vanuit de enthousiaste ontdekking. Het moment van twijfel, waarbij de baby de tijd had in zijn eigen wereld te zijn, ongestoord en zonder invulling van buitenaf van de betekenis van het object, is voor Winnicott van belang. Het is een investering in de betekenis van het object, zonder de tijd en ruimte voor dit ‘twijfelmoment’ blijft het object een vreemd object uit de volwassen wereld. Bernstein zet dit ‘twijfelmoment’ in tijdens het maken van zijn werk, maar het lukt hem ook ons deelgenoot te maken van dit moment.

Zelf noemt de kunstenaar het 'twijfelmoment' *thinging*, een begrip wat uitgelegd kan worden als een wederkerig proces van het maken van dingen, het denken van dingen en het anders zien van dingen door denken. Bernstein werkt met objecten alsof het woorden zijn en met woorden alsof het objecten zijn. Hij haalt de functies weg, verlengd ze, draait ze, trekt ze uit, tot er een geheel ontstaat waarbij verhalen worden geschreven en herschreven in het hoofd bij het kijken naar het werk. De dingen zowel als de grenzen tussen onszelf en de ander wordt bevraagt, zoals Winnicott aanstipt, wat ben ik, waar hou ik op en hoe loop ik door in de ander? De samenwerking tussen Bernstein en Snyderman is een extra bevestiging van deze

scheidslijn. Samenwerken is dan ook een veelvoorkomende werkvorm voor Bernstein, bijvoorbeeld in zijn *Studio Conversations* van 2011, waar hij steeds met iemand anders in een duo experimenteert met dingen, woorden en ruimte. Een gedeelde transitional space ontstaat waar eigen regels en structuren, afhankelijk van het karakter van de relatie tussen de samenwerkende personen, geopenbaard worden.

De *Studio Conversations* en ook andere werken van Bernstein zoals *Shit Job* uit 2010, waar hij met een stalen constructie tien wc-rollen achter zich uit laat rollen over een grasveld, het vervolgens weer opruimt en een uur later weer herhaalt, dragen allemaal een ceremonieel aspect in zich. De verwijzing naar Bijbelverhalen is echter specifiek voor de tentoonstelling *we hear same*, waar de context van het werk, de vroegere Amsterdamse Jodenbuurt, een rol gespeeld heeft.

De verwijzing naar het verhaal waarin de 'identiteit' wisseling plaatsvindt tussen Esau en Jacob zit niet alleen in de gedichten, maar vormt ook een leidraad voor de performances. Het verhaal gaat verder dan in de inleiding beschreven, Jacob (ook wel Israël genoemd) krijgt veel zonen, waaronder Jozef. Jozef is vader van de twee zonen Efraïm en Manasse, die gezegend worden door Jacob. Normaliter wordt op het hoofd van het oudste kind de rechterhand gelegd, vandaar dat Jozef zijn oudste, Manasse rechts van Jacob plaatst, maar Jacob kruist expres zijn handen zodat zijn rechterhand het hoofd van Efraïm zegent. Efraïm en Manasse zouden de eerste zonen zijn zonder ruzie over het eerstgeborene-recht.

Het zegenen van de kinderen is een Joodse traditie die nog steeds gebeurt, de handen van de ouders worden op de kinderen gelegd en de zin ‘Moge god u maken als Efraïm en Manasse’ wordt uitgesproken. In het geval van Jacob die zijn kleinzonen zegent of de proost op het dakterras, zijn de armen gekruist. We proosten, maar drinken niet onze eigen wijn, in plaats daarvan die van onze buurman. Geciteerd uit de flyer van de tentoonstelling: *Brothers, twins, children, parents, I come from you and we are together...we stand side by side and raise our glasses for a toast, though my glass is not the same as yours.*

Daar waar de bijbel verklaart en verhalen een context geeft, daar zorgt *thinging* – of Winnicott’s ‘twijfelmoment’ ingezet door Bernstein – voor een openheid waar we zelf invulling aan moeten geven. Het is hierdoor een boeiende tentoonstelling met meerdere lagen, waaronder een psychologische, historische en religieuze laag, rijk aan verwijzingen en interpretaties die ook het *eigen* verhalenarchief activeren. Voor Bernstein ligt de weg open om de objecten, ceremonies, woorden en bewegingen die samen het geheel van *we hear same* vormen, apart te nemen en nog verder uit te diepen. Veel van de werken zouden er zeker niet minder van worden bij een nog diepgaandere studie op beeld en betekenis. Bernstein heeft met de tentoonstelling *we hear same* een waterput aangeboord die niet zo maar uit te putten valt.

Eveline Nieuwveld